УДК 656.225.073.436.08

А. В. РАДКЕВИЧ, С. О. ЯКОВЛЄВ, О. І. ШАПТАЛА, І. Є. КРАМАР (ДІІТ)

ДОСЛІДЖЕННЯ ПОРЯДКУ ОПЕРАТИВНОГО РЕАГУВАННЯ НА АВАРІЙНІ СИТУАЦІЇ ПРИ ПЕРЕВЕЗЕННІ НЕБЕЗПЕЧНИХ ВАНТАЖІВ ЗАЛІЗНИЧНИМ ТРАНСПОРТОМ

Робота присвячена проблемам визначення правил і порядку застосування, взаємодії підрозділів Державної спеціальної служби транспорту з підрозділами Міністерства транспорту та зв'язку України і Міністерства України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи при ліквідації наслідків аварій з небезпечними вантажами на залізничному транспорті.

Работа посвящена проблемам определения правил и порядка применения, взаимодействия подразделений Государственной специальной службы транспорта с подразделениями Министерства транспорта и связи Украины и Министерства Украины по вопросам чрезвычайных ситуаций и по делам защиты населения от последствий Чернобыльской катастрофы при ликвидации последствий аварий с опасными грузами на железнодорожном транспорте.

The paper is devoted to the problems of determination of rules and order of application, interaction of subdivisions of the State Special Service of Transport with subdivisions of the Ministry of Transport and Communications of Ukraine and the Ministry of Ukraine on Issues of Extraordinary Situations and in Affairs of Population Protection from the Aftermaths of Chernobyl Catastrophe during elimination of aftermaths of accidents with dangerous freights on the railway transport.

Актуальність і постановка проблеми

Щорічно в Україні перевозиться близько 900 млн т вантажів (у тому числі і небезпечних), з них залізничним транспортом близько 60 %. Небезпечні вантажі складають понад 15 % від загальної кількості вантажів, що перевозяться.

Найбільшу небезпеку становлять аварійні ситуації, що виникають під час перевезення залізничним транспортом небезпечних хімічних та радіоактивних речовин.

Під час аварій на залізничному транспорті за наявності небезпечних вантажів можливе

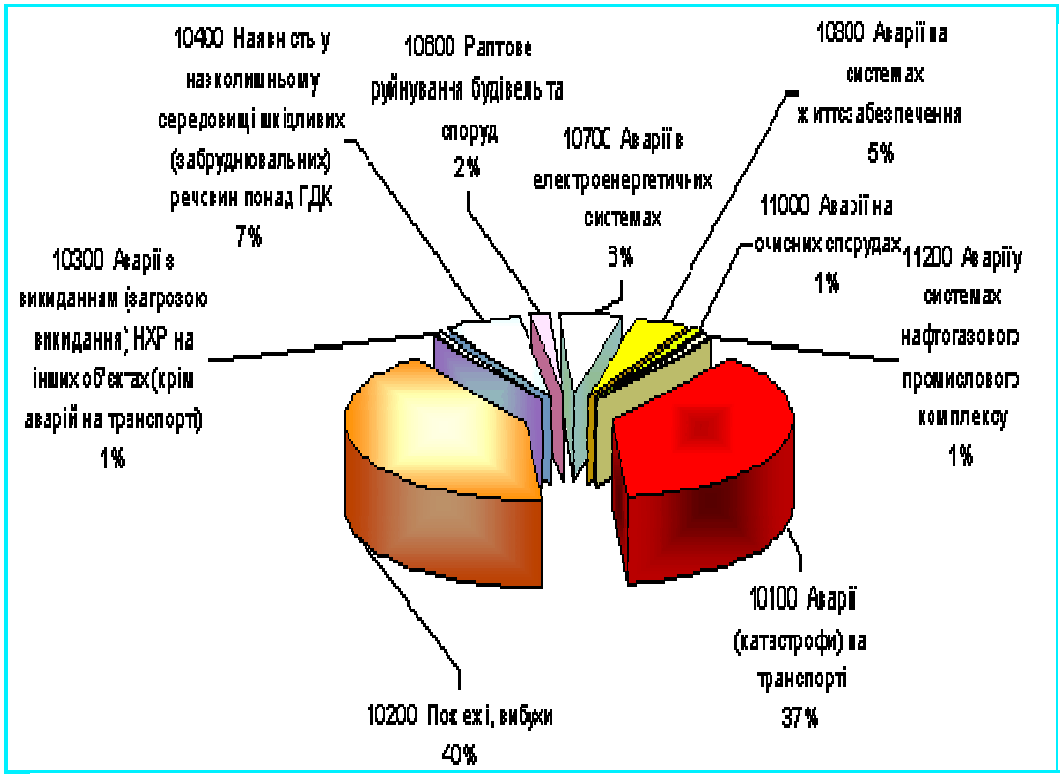

Рис. 1. Розподіл кількості надзвичайних ситуацій техногенного характеру за видами

утворення зон хімічного та радіоактивного забруднення, створення зон локальних вибухових концентрацій, займання та вибухи.

Відповідно до ст. 23 Закону України «Про перевезення небезпечних вантажів» ліквідацію наслідків аварій, що виникають під час перевезення небезпечних вантажів, здійснюють підрозділи МНС та суб'єкти перевезення небезпечних вантажів.

Для ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій на залізничному транспорті застосовуються також і відбудовні потяги, але при великих обсягах руйнувань, пошкоджень комунікацій, аварійно-відбудовні потяги обмежені в маневреності та недостатньо мобільні, а підрозділи МНС (в основному із-за відсутності потужної мобільної техніки), недостатніх виробничих можливостей неспроможні в найбільш короткі терміни проводити аварійно-рятувальні, відбудовні роботи.

Для оперативного реагування на аварійні ситуації, що виникають на залізничному транспорті з небезпечними вантажами, на базі об'єднаних загонів доцільно створення і використання оперативних загонів – мобільних підрозділів аварійно-рятувальних робіт.

Виклад основного матеріалу

На підрозділи аварійно-рятувальних робіт Державної спеціальної служби транспорту покладаються наступні функції:

– пошук і рятування людей, які опинилися в зоні аварії, надання першої медичної допомоги;

– визначення небезпечних факторів та додержання особовим складом вимог правил безпеки під час проведення аварійно-рятувальних робіт;

– ліквідація наслідків аварій з небезпечними вантажами при перевезенні їх залізничним транспортом;

– забезпечення постійної готовності і екстрене виконання завдань за призначенням незалежно від рівня складності у транспортних зонах відповідальності, а в разі необхідності і в інших зонах за рішенням Голови Адміністрації Державної спеціальної служби транспорту;

– участь у виконанні аварійно-відновлювальних робіт за розпорядженням Голови Адміністрації Державної спеціальної служби транспорту;

– роботах за розпорядженням Голови Адміністрації Державної спеціальної служби транспорту.

Принципами діяльності підрозділів аварійно-рятувальних робіт є:

– пріоритетність завдань, пов'язаних із рятуванням життя потерпілих людей;

– безумовне надання переваги раціональної та превентивної безпеки життєдіяльності населення;

– ефективне і комплексне використання наявних сил і технічних засобів, призначених для ліквідації наслідків аварій на залізничному транспорті з небезпечними вантажами;

– взаємодія при виконанні оперативних завдань з іншими аварійно-рятувальними та відновлювальними службами і формуваннями, що діють в зоні ліквідації аварії.

Основними напрямками діяльності підрозділів аварійно-рятувальних робіт є:

– рятування людей в зоні аварій;

– надання в зоні аварій потерпілим першої медичної допомоги;

– виконання аварійно-відновлювальних робіт;

– проведення та виконання робіт з дезактивації і демеркуризації зон аварій;

– ліквідація наслідків вибухів та інших аварій на залізничному транспорті у небезпечних умовах;

Для забезпечення негайного реагування підрозділів аварійно-рятувальних робіт об'єднаних загонів, загонів на аварії з небезпечними вантажами та для ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій на залізничному транспорті пропонується закріпити за об'єднаними загонами, загонами транспортні зони – 5 зон.

При організації аварійно-рятувальних робіт, ліквідації наслідків транспортних подій з небезпечними вантажами необхідно враховувати їх властивості залежно від класу небезпеки.

В ході планування аварійно-рятувальних, відбудовних робіт з вибуховими матеріалами, газами, легкозаймистими речовинами, отруйними та іншими небезпечними вантажами передусім також ураховується підклас вантажу.

Інформація про найменування, клас (і підклас) вантажу міститься в перевізних документах, а саме в аварійній картці.

Для підготовки особового складу підрозділів аварійно-рятувальних робіт об'єднаних загонів, загонів Державної спеціальної служби транспорту необхідно розробити два проекти типових навчальних планів та програм підготовки за кваліфікаційною спеціальністю «Рятівник»:

Перевірка проводиться за розділами:

1) аварійно-рятувальна робота;

2) підбір, підготовка і розстановка кадрів;

3) підготовка особового складу:

4) перевірка аварійно-рятувальних підрозділів до дій за призначенням;

5) технічна підготовка особового складу, стан техніки і оснащення;

6) медична підготовка і медичне забезпечення особового складу підрозділів аварійно-рятувальних робіт;

7) охорона праці, дотримання заходів безпеки.

Висновок

Практичне значення одержаних результатів полягає в наданні пропозицій щодо створення і застосування мобільних підрозділів аварійно-рятувальних робіт Державної спеціальної служби транспорту для участі в ліквідації наслідків аварій і катастроф з небезпечними вантажами при перевезенні їх залізничним транспортом, удосконалення нормативної і законодавчої бази по застосуванню вказаних підрозділів. Результати досліджень знайдуть впровадження при виконанні другого етапу «Програми формування та розвитку Державної спеціальної служби транспорту».

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК

1. Закон України «Про захист населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру».
2. Закон України «Про аварійно-рятувальні служби».
3. Указ Президента України від 21.11.2003 р. № 1328 «Про вдосконалення управління у сфері запобігання і реагування на надзвичайні ситуації техногенного і природного характеру».
4. Стеблюк М. І. Цивільна оборона. – К.: Знання-прес, 2003.
5. Аветисян В. Г. Тушение пожаров и выполнение аварийно-спасательных работ при химических зараженнях / В. Г. Аветисян, А. И. Хянникяйнен и др. / Под ред. Б. В. Дзюндзюка. – Харьков: ХИПБ МВД Украины, 1998.

Надійшла до редколегії 21.04.2008.